

Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg Adolygiad Blynyddol 2019/2020

1. Cefndir

- 1.1 Mae'r papur hwn yn adolygu perfformiad y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg (PASR) ar gyfer 2019/2020. Mae'r prif bwyntiau'r Adolygiad hwn wedi'u cynnwys yn Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar gyfer 2019/2020.
- 1.2 Prif rôl y Pwyllgor yw darparu cyngor annibynnol i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru er mwyn ei gynorthwyo i gyflawni ei gyfrifoldebau fel Swyddog Cyfrifyddu. Yn ystod y flwyddyn, mae'r Pwyllgor wedi monitro'r prosesau strategol ar gyfer risg, rheolaeth a llywodraethu, ac mae wedi derbyn ac ystyried canlyniadau archwiliadau mewnol ac allanol. Bu'r Pwyllgor yn chwarae rhan allweddol yn diffinio agweddau ar y gwaith archwilio ac yn monitro ymateb y rheolwyr i'r materion a godwyd.

2. Cylch Gorchwyl

- 2.1 Cafodd Cylch Gorchwyl PASR eu hadolygu gan y Pwyllgor ym mis Rhagfyr 2019. Cytunodd y Pwyllgor arno. Gweler ynghlwm yn Atodiad A.

3. Aelodaeth

- 3.1 Mae'r aelodaeth yn cynnwys hyd at chwe aelod allanol annibynnol. Roedd yr aelodaeth yn ystod 2019/2020 yr un fath â'r flwyddyn flaenorol. Mae aelodau'r Pwyllgor yn cynnwys Mr Jim Martin, cyn Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus yr Alban, Dr Tom Frawley CBE, cyn Gomisiynydd Cwynion ac Ombwdsmon Cynulliad Gogledd Iwerddon, Mr Jonathan Morgan, cyn Aelod Cynulliad a chyn Gadeirydd Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus y Cynulliad Cenedlaethol, Mrs Anne Jones, cyn Gomisiynydd Gwybodaeth Gynorthwyol, Mr Trevor Coxon, cyn Swyddog Monitro Bwrdeistref Sirol Wrecsam a Mr Ian Williams, cyn Brif Weithredwr Grŵp Hendre cyf. Roedd cyfnod cychwynnol Mr Morgan yn y swydd i fod i ddod i ben ym mis Rhagfyr 2019. Fodd bynnag, er parhad, yn enwedig yng ngoleuni'r Ddeddf OGCC newydd 2019, cafodd Mr Morgan ei wahodd gan yr Ombwdsmon i barhau yn ei rôl fel Aelod Annibynnol a Chadeirydd y PASR am gyfnod pellach o 12 mis.
- 3.2 **Presenoldeb Aelodau'r PASR:** Oherwydd pandemig y Coronafeirws, ni chynhaliwyd cyfarfod mis Mawrth 2020 y Pwyllgor yn y ffordd arferol. Dosbarthwyd papurau yn ôl yr arfer a rhoddodd yr holl aelodau eu sylwadau gan ofyn cwestiynau yn ysgrifenedig ynglŷn a'r papurau. Yna cynhaliwyd cyfarfod bach trwy fideogynadledda. Roedd hyn yn cynnwys Cadeirydd y Pwyllgor, archwilio mewnol, archwilio allanol, yr Ombwdsmon a nifer is o staff. Ac eithrio'r Cadeirydd, bu pawb yn bresennol mewn tri cyfarfod y flwyddyn, a chyfrannodd yr holl aelodau at y pedwerydd cyfarfod. Dyma bresenoldeb Aelodau'r Pwyllgor yn ystod y flwyddyn:

Aelod o'r Pwyllgor	Adegau y buont yn bresennol
Jonathan Morgan (Cadeirydd)	4
Tom Frawley	2
Jim Martin	3
Trevor Coxon	3
Anne Jones	3
Ian Williams	3

- 3.3 **Presenoldeb Arall:** Mae'r Ombwdsmon yn mynychu Cyfarfodydd PASR ac mae'r Prif Swyddog Gweithredu yn gweithredu fel Ysgrifennydd i'r Pwyllgor. Roedd archwilwyr allanol (Swyddfa Archwilio Cymru), archwilwyr mewnol (Deloitte) ac aelodau priodol o Dîm Rheoli OGCC wedi mynychu'r cyfarfodydd yn rheolaidd.
- 3.4 **Gwrthdaro rhwng buddiannau:** Mae pob aelod o'r Pwyllgor yn llenwi datganiad blynyddol o fuddiannau. Mae'r wybodaeth sy'n cael ei darparu yn cael ei defnyddio i lunio'r Cofrestr Buddiannau, sy'n cael ei chyhoeddi'n flynyddol ar wefan OGCC. Hefyd, mae'r eitem gyntaf ar agenda unrhyw gyfarfod o'r PASR yn gyfle i ddatgan unrhyw fuddiant a oedd yn benodol i eitemau ar agenda'r cyfarfod hwnnw.
- 3.5 **Cyfnod penodiad:** Mae pob penodiad yn para am gyfnod penodol ac ymdrinnir â hyn mewn llythyrau penodi.
- 4. Hyfforddiant**
- 4.1 Gwahoddir Aelodau'r Pwyllgor i asesu eu hanghenion hyfforddi yn flynyddol, a bydd awgrymiadau ar gyfer hyfforddiant yn cael eu hystyried wrth gynllunio ar gyfer 2020/21. Mae hyfforddiant ar Wybodaeth a Seiberddiogelwch i'w drefnu ar gyfer aelodau PASR yn 2020/21.
- 5. Cyfarfodydd a Busnes y Pwyllgor**
- 5.1 Mae'r Cadeirydd yn adolygu'r agenda a'r papurau atodol sydd i'w trafod, cyn eu hanfon at aelodau'r Pwyllgor a phobl eraill a fydd yn bresennol.
- 5.2 Mae'r Pwyllgor yn gosod rhaglen waith flynyddol ar ei gyfer ei hun. Mae'r cynllun gwaith hwn, ynghyd â sylwadau ychwanegol ar gyflawni'r cynllun gwaith, i'w gweld yn Atodiad B. Cynhaliwyd pedwar cyfarfod o'r Pwyllgor yn ystod y flwyddyn. Ym mhob cyfarfod, ystyriodd y Pwyllgor sawl eitem sefydlog yr agenda.
- 5.3 Roedd eitemau sefydlog ar yr agenda yn cynnwys adroddiadau yn ymdrin â datganiadau o unrhyw dwyll neu golledion, gan gynnwys unrhyw golli data a gafodd eu hadnabod. Mewn perthynas â cholli data, er mwyn sicrhau eglurder wrth adrodd, mae OGCC yn darparu tabl i'r Pwyllgor sy'n rhestru math a dyddiad y digwyddiad a chanlyniad ymchwiliad OGCC, gan gynnwys eu cyfeirio at y Comisiynydd Gwybodaeth lle bo hynny'n briodol. Mae OGCC wedi dilyn y Broses Digwyddiadau a Hysbysu Data yn ystod y flwyddyn, gan ganfod a chynnal camau pellach angenrheidiol i gywiro unrhyw ddiffygion mewn prosesau neu systemau.
- 5.4 Eitem sefydlog arall yw rheoli risg. Ymhob cyfarfod ystyriodd y Pwyllgor adroddiad ar y risgiau mwyaf. Aeth y Pwyllgor ati i archwilio a herio'r risgiau yr adroddwyd amdanynt i

fodloni ei hun bod pob risg allweddol wedi cael ei adnabod. Rhoddwyd ystyriaeth hefyd i reoli risg a mesurau lliniaru risg.

- 5.5 Ymhob cyfarfod, rhoddodd y Pwyllgor ystyriaeth i adroddiad Monitro Ariannol diweddaraf y Tîm Rheoli Bwriad hyn yw rhoi sicrwydd i'r Pwyllgor fod craffu rheolaidd yn digwydd yn y swyddfa ar y sefyllfa ariannol, ac yr ystyriwyd risgiau ariannol a phroblemau mewn rheolaeth ariannol.
- 5.6 Roedd y Pwyllgor yn cael adroddiadau hefyd ar nifer o faterion priodol eraill a oedd yn dod o fewn ei gylch gorchwyl. Roedd y rhain yn cynnwys: y cyfrifon naw mis; adolygiad o'r Polisi Chwythu'r Chwiban; diweddariadau ar ddatblygiadau TG pwysig; a materion llywodraethu ariannol a chorfforaethol perthnasol. Rhoddodd y Pwyllgor ystyriaeth i adolygiad OGCC o Fframwaith Atal Twyll Swyddfa'r Cabinet i fodloni ei hun fod trefniadau priodol ar waith. Roedd hefyd yn adolygu'r cyfrifon blynyddol drafft ac adroddiad yr archwilydd, gan gyngori'r Ombwdsmon cyn i'r cyfrifon gael eu llofnodi.
- 5.7 Rhoddodd y Pwyllgor gyngor i'r Ombwdsmon er mwyn sicrhau bod Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2019/20 yn cynnwys gwybodaeth briodol ac yn cydymffurfio â'r arferion gorau.
- 5.8 Mae Rhaglen Waith 2020/2021 arfaethedig ar gyfer PASR wedi'i atodi fel Atodiad C er gwybodaeth, ac mae ystyriaethau allweddol yn y dyfodol wedi'u nodi yn adran 6 isod.

6. Ystyriaethau yn y dyfodol

- 6.1 Wrth edrych ymlaen at y flwyddyn 2020/21 bydd y Pwyllgor yn ymgymryd â'i waith yn unol â'r Rhaglen Waith yn Atodiad C. Bydd y Pwyllgor yn ymwybodol o'r arsylwadau a wnaed fel rhan o'r adolygiad blynyddol o effeithiolrwydd y Pwyllgor. Roedd y rhain yn cynnwys:
 - gweithio gyda'r Ombwdsmon a'i staff i wella cyfathrebu gyda'r sefydliad a'i staff
 - cynllunio a rheoli agenda'r Pwyllgor i sicrhau bod digon o amser i brofi a herio'r sefydliad a'r archwilwyr
 - herio yn drylwyr y sicrwydd sy'n cael ei ddarparu i'r Pwyllgor.
- 6.2 Bydd y Pwyllgor yn mynd ar drywydd y materion blaenorol sy'n cael eu hystyried fel risgiau. Mae'r rhain yn cynnwys:
 - Trefniadau cymorth TG
 - storfa wrth gefn a phroffion TG o ran adfer data a systemau o'r Cwmwl
 - Effaith Coronafeirws ac adfer busnes, gan gynnwys y dull o weithio gyda chyrrff cyhoeddus
 - Cyfrifyddu am gostau a buddion y pwerau newydd
 - Adolygu a herio parodrwydd am seiberddiogelwch.
- 6.5 Bydd y Pwyllgor hefyd yn trafod y gymysgedd o sgiliau a phrofiad ymhlith aelodau'r Pwyllgor, yng nghyd-destun y newidiadau yn aelodaeth y Pwyllgor yn y dyfodol, wrth i delerau swydd ddirwyn i ben.

7. Archwiliad Mewnol ac Allanol

7.1 Gwaith archwilio mewnol 2019/2020 oedd y flwyddyn olaf o'r cynllun archwilio mewnol tair blynedd. Bydd Deloitte yn parhau i ddarparu gwasanaethau archwilio mewnol yn 2020/21 ac mae cynllun archwilio mewnol newydd yn cael ei ddatblygu.

7.2 Cyfeiriodd rhaglen archwilio dreigl Deloitte LLP at y fframwaith rheoli mewnol boddhaol yn y sefydliad ac roedd yn cynnwys argymhellion ar gyfer gwella lle'r oedd angen. Cynhaliwyd yr archwiliadau canlynol a chafwyd asesiadau cyffredinol fel a ganlyn:

Cyngor Proffesiynol	sicrwydd SYLWEDDOL
Systemau Ariannol:	
Asedau sefydlog	sicrwydd SYLWEDDOL
Cyfriflyfr Cyffredinol	sicrwydd SYLWEDDOL
Prynu a Thaliadau	sicrwydd SYLWEDDOL
Llywodraethu Corfforaethol a Rheoli Risg	sicrwydd SYLWEDDOL
Diogelwch TG	sicrwydd CYMEDROL

7.3 Roedd y Pwyllgor yn falch o nodi bod lefel y sicrwydd yn cael ei ystyried yn '**Sylweddol**', yn y rhan fwyaf o achosion, sef y lefel sicrwydd uchaf. Ar gyfer Diogelwch TG, lle'r oedd y sgôr sicrwydd yn '**Gymedrol**', ni wnaed unrhyw argymhellion gan fod y meysydd pryder wedi'u nodi gan yr Ombwdsmon ac roedd camau ar y gweill i fynd i'r afael â nhw ar adeg yr archwiliad.

7.4 Yn ogystal, cynhaliodd yr archwilwyr mewnol archwiliad ymgynghorol o drefniadau rheoli contract newydd sydd wedi'u cyflwyno yn ddiweddar. Gan mai archwiliad ymgynghorol oedd hwn, ni roddwyd sgôr sicrwydd, ond gwnaed nifer o argymhellion. Bydd y Pwyllgor yn monitro cynnydd wrth weithredu'r argymhellion hyn.

7.5 Nodwyd yn Adroddiad Blynyddol yr archwilwyr mewnol ar gyfer 2019/2020: 'Yn seiliedig ar gasgliadau ein gwaith, gallwn roi sicrwydd sylweddol i'r Ombwdsmon ynglŷn â threfniadau'r sefydliad o ran rheoli risg, llywodraethu a rheolaeth fewnol.' Mae'r canfyddiadau hyn yn rhoi sicrwydd bod y trefniadau ar waith yn gwneud y swyddfa'n llai agored i risg, ac yn rheoli'r risg honno. Nododd y Pwyllgor drylwyrredd y gwaith archwilio, ymarferoldeb yr argymhellion ac ymateb agored a chadarnhaol y rheolwyr i'r argymhellion a wnaed.

7.6 Rhaid i'r rôl archwilio allanol, fel sy'n ofynnol gan Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2005 a Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019, gael ei chyflawni ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru. Swyddfa Archwilio Cymru wnaeth y gwaith hwnnw yn ystod y flwyddyn. Bu'r Pwyllgor yn ystyried elfen cyfrifon Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol OGCC, ynghyd â'r Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol a Llythyr y Rheolwyr.i. Rhoddwyd barn ddiamod ar Gyfrifon **2017/18** ar 3 Gorffennaf **2019**.

7.7 Ystyriodd y Pwyllgor Ddatganiad Llywodraethu drafft y swyddfa ar gyfer 2018/19, gan gytuno arno.

7.8 Mae gan yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol yr hawl, os ystyrir hynny'n briodol, i godi unrhyw fater drwy bolisi mynediad agored at y Cadeirydd, a thrwy'r hawl honno i ddwyn unrhyw fater i sylw'r Pwyllgor. Sicrhaodd y Pwyllgor, drwy adolygu rhaglenni'r Archwilwyr Mewnol ac Allanol, eu bod yn cydweithredu'n effeithiol â'i gilydd. Mae ansawdd y gwaith archwilio a safon gwaith y Pwyllgor wedi cael ei werthuso yn ystod y flwyddyn drwy ystyried yr

adroddiadau archwilio a'r argymhellion a thrwy ddeialog mewn cyfarfodydd rhwng Aelodau'r Pwyllgor a'r Archwilwyr.

- 7.9 I sicrhau y gellir codi materion priodol yn gyfrinachol, mae Cadeirydd y Pwyllgor fel arfer yn cynnal cyfarfod bob blwyddyn â chynrychiolwyr yr Archwilwyr Allanol a Mewnol. Cafodd trefniadau eu hamharu eleni gan gyfyngiadau y Coronafeirws. Ar 31 Mawrth 2020, cafodd Cadeirydd y Pwyllgor gyfarfod rhithwir gyda'r archwilwyr mewnol. Nid oedd y cynrychiolydd archwilio allanol yn gallu ymuno â hyn fel y bwriadwyd iddo wneud, ond bu trafodaeth wedi hynny rhwng Cadeirydd y Pwyllgor a'r arweinydd archwilio allanol, dros y ffôn, ar 21 Ebrill.
- 7.10 Yn ogystal, ar ôl derbyn adborth gan aelodau'r Pwyllgor yn yr adolygiad 2018/19, mae cyfarfod byr yn cael ei gynnal rhwng yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol ac Aelodau Annibynnol y PASR cyn pob cyfarfod PASR.

8. Prosesau Monitro

- 8.1 Ym mhob cyfarfod yn ystod 2018/19, cafodd y Pwyllgor adroddiad ar y cynnydd sydd wedi'i wneud o ran gweithredu ar argymhellion yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol. Roedd aelodau'r Pwyllgor yn fodlon bod yr holl argymhellion a wnaed wedi cael neu y byddent yn cael eu rhoi ar waith o fewn yr amserlenni y cytunwyd arnynt.

9. Adolygiad Blynyddol

- 9.1 Mae'r adroddiad hwn yn gyfle i adolygu sut mae'r Pwyllgor yn gweithredu i sicrhau ei fod yn parhau i gydymffurfio â'r Egwyddorion Arferion Da sydd yn Llawlyfr Pwyllgorau Archwilio a Sicrhau Risg Trysorlys EM. Mae pedwar ymarferiad asesu allweddol sy'n cyfrannu at yr adolygiad hwn. Mae'r rhain yn cynnwys:

- ymarferiad hunanasesu a gafodd ei ddilyn gan holl aelodau'r Pwyllgor;
- pob aelod o'r Pwyllgor i lenwi "Rhestr Wirio Effeithiolrwydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg" y Swyddfa Archwilio Genedlaethol;
- asesiad, gan gynrychiolwyr archwilio mewnol ac allanol ac aelodau o staff OGCC sy'n mynychu'r Pwyllgor yn rheolaidd, o berfformiad a chyfraniad y Pwyllgor; ac
- adolygiadau un i un a thrafodaeth yn cynnwys aelodau'r Pwyllgor a Chadeirydd y Pwyllgor.

Mae'r sylwadau o'r ymarferiadau hyn wedi cael eu hystyried wrth baratoi'r Adolygiad Blynyddol hwn.

- 9.2 Yn yr ymarferiad hunanasesu cafwyd sylwadau cadarnhaol gan bob Aelod o'r Pwyllgor yn y meysydd canlynol:

- Perfformiad yn erbyn yr Amcanion
- Cyflawniadau ac Effeithiolrwydd Personol
- Anawsterau
- Perthynas Waith
- Asesiad o Berfformiad y Pwyllgor

- 9.3 Roedd yr Aelodau hefyd wedi gwneud sylwadau ar werth yr ystod ac ehangder y profiad sy'n cael ei adlewyrchu yn y Pwyllgor ac ar natur agored a gonestrwydd y cyfarfodydd. Roedd sawl aelod wedi gwneud sylwadau ar ansawdd a manylder yr adroddiadau i'r Pwyllgor ac ar ddull agored a dderbyngar yr Ombwdsmon a'i staff wrth dderbyn awgrymiadau a heriau adeiladol.
- 9.4 Roedd aelodau'r Pwyllgor yn credu bod caniatáu i staff perthnasol o'r swyddfa fynychu cyfarfodydd y Pwyllgor yn ddefnyddiol er mwyn sicrhau gwell dealltwriaeth a sicrwydd, a bod y cyfle i gwrdd â staff yn anffurfiol ar ddiwrnodau'r cyfarfodydd yn werthfawr ac yn rhoi gwell syniad o'r ffordd mae'r sefydliad yn cael ei redeg a'r math o waith sy'n cael ei wneud.
- 9.5 Mae pob aelod o'r Pwyllgor wedi llenwi holiadur rhestr wirio'r Swyddfa Archwilio Genedlaethol. Cafodd yr ymatebion eu crynhoi a'u hadrodd i'r Pwyllgor. Yn y mwyafrif o achosion, bu'r aelodau yn gallu ymateb yn gadarnhaol i'r cwestiynau a ofynnir. Cafodd ychydig o gwestiynau a sylwadau hefyd eu codi a'u hamlygu mewn adroddiad i'r Pwyllgor, ynghyd â manylion unrhyw gamau angenrheidiol i fynd i'r afael â nhw.
- 9.6 Yn y trydydd o'r ymarferiadau asesu y cyfeiriwyd atynt uchod, gofynnwyd i gynrychiolwyr archwilio mewnol ac allanol, ac aelodau o staff OGCC sy'n mynychu cyfarfodydd PASR yn rheolaidd, i lenwi arolwg ac ateb cwestiynau am berfformiad a chyfraniad y Pwyllgor. Roedd y cwestiynau'n ymdrin â chyfathrebu rhwng y PASR a'r sefydliad, pa mor effeithiol yw'r cyfarfodydd, gwybodaeth a phrofiad y Pwyllgor, gonestrwydd ac ymddiriedaeth, a p'un a yw'r Pwyllgor yn darparu her adeiladol ai peidio. Roedd pob ymateb yn gadarnhaol neu'n gadarnhaol iawn ynglŷn â chyfraniad y Pwyllgor.
- 9.7 Yn olaf, roedd y trafodaethau un i un blynyddol yn cynnwys y Cadeirydd ac aelodau unigol y Pwyllgor wedi rhoi adborth cadarnhaol ar weithgareddau'r Pwyllgor a'r ffordd y cynhelir y cyfarfodydd. Hefyd, awgrymwyd bod pob agenda yn cynnwys eitem i gynnig materion i'w hystyried mewn cyfarfodydd yn y dyfodol. Bydd y ddau awgrym hyn yn cael eu derbyn.

10. Asesiad Cyffredinol

- 10.1 Wrth ddatblygu'r Adroddiad hwn, mae'r Pwyllgor wedi'i fodloni ei fod wedi cael y sicrwydd cynhwysfawr sydd ei angen arno i ddiwallu ei anghenion a bod yr wybodaeth a gafodd yn ystod y flwyddyn wedi bod yn ddibynadwy ac yn ddigonol er mwyn cyflawni ei ddyletswyddau. Mae wedi'i fodloni hefyd fod y sicrwydd yn dangos bod yr amgylchedd rheolaeth fewnol cyffredinol, adroddiadau ariannol, rheoli risg ac ansawdd y gwaith Archwilio Allanol a Mewnol yn foddhaol. Wrth gyflawni ei rôl mae'r cyswllt y mae'r Pwyllgor wedi'i gael â'r Ombwdsmon a'i staff sydd wedi cael eu craffu a'u herio wrth gyflawni'u dyletswyddau wedi rhoi sicrwydd i'r Pwyllgor.
- 10.2 Hefyd, mae'r Pwyllgor yn teimlo ei fod yn gallu cyflawni ei rôl yn effeithiol am fod gwybodaeth ar gael gan y rhai sy'n gweithio yn swyddfa'r Ombwdsmon ac o'r gwaith a wnaed gan archwilwyr mewnol ac allanol. Mae natur yr wybodaeth honno a'r ffordd mae'n cael ei chyflwyno yn golygu bod modd cyfnewid barn a chyingor mewn modd cefnogol a heriol, ac mae hynny wedi galluogi'r Pwyllgor i gefnogi'r Ombwdsmon.

- 10.3 Felly, mae'r Pwyllgor wedi gallu rhoi sicrwydd i gefnogi Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn effeithiol i gydymffurfio â'i gyfrifoldebau fel Swyddog Cyfrifyddu. Wrth wneud hyn, mae'r Pwyllgor yn hyderus ei fod wedi cyflawni ei rôl yn gadarn ac yn broffesiynol wrth ddarparu'r sicrwydd hynny, gan fanteisio ar arbenigedd a phrofiadau helaeth aelodau'r Pwyllgor.
- 10.4 Wrth adolygu ei berfformiad ei hun bob blwyddyn, mae Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg wedi rhoi her i aelodau unigol asesu eu perfformiad a'u cyfraniad eu hunain. Mae'n ystyried bod y Pwyllgor wedi gweithredu'n effeithiol ac yn unol ag arfer da.

11. Diolchiadau

- 11.1 Mae'r Cadeirydd yn ddiolchgar i Aelodau Annibynnol y Pwyllgor, Tom Frawley, Jim Martin, Anne Jones, Trevor Coxon ac Ian Williams am eu gwaith, eu cyfraniadau, eu cymorth a'u cefnogaeth. Yn yr un modd, hoffai ddiolch i'r Ombwdsmon, Nick Bennet, ysgrifenyddiaeth y Pwyllgor ac aelodau Tîm Rheoli OGCC am eu cyfraniadau drwy gydol y flwyddyn. Yn olaf, mae'r Cadeirydd yn ddiolchgar i Ann-Marie Harkin a Jeremy Saunders o Swyddfa Archwilio Cymru, ac Ian Howse a'i dîm yn Deloitte am eu cymorth parhaus a'u cyngor doeth yn ystod y flwyddyn.

Atodiad A - Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg Atodiad B - Rhaglen Waith 2019/20, wedi'i diweddarau gyda'r rhai gwirioneddol Atodiad C - Rhaglen Waith 2020/2021

Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg - Cylch Gorchwyl

Mae'r Ombwdsmon wedi sefydlu Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg gyda rôl i i gefnogi'r Ombwdsmon o ran ei gyfrifoldebau am faterion perthnasol i reoli risg a llywodraethu, drwy adolygu ehangder y sicrwydd wrth ddiwallu anghenion sicrwydd y Swyddog Cyfrifyddu ac adolygu dibynadwyedd ac integriti'r sicrwydd hwn.

Aelodaeth

Dyma aelodau'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg:

- Cadeirydd allanol annibynnol
- hyd at bum aelod allanol annibynnol arall (sy'n cynnig y profiad a'r sgiliau penodol a geisir gan yr Ombwdsmon a gall un o'r rhain fod o swyddfa ombwdsmon arall).

Bydd y Prif Swyddog Gweithredu & Chyfarwyddwr Gwelliant yn gweithredu fel Ysgrifennydd i'r Pwyllgor; gall aelodau eraill o'r Tîm Rheoli fod yn bresennol yng nghyfarfodydd y Pwyllgor yn ôl penderfyniad yr Ombwdsmon.

Cyfnod yr aelodau Annibynnol yn y swydd fydd tair blynedd. Mae dewis gan yr Ombwdsmon i ymestyn y cyfnod am flwyddyn arall.

Un o'r aelodau allanol annibynnol fydd yn Cadeirio'r cyfarfodydd. Bydd yr Ombwdsmon yn penodi aelod annibynnol o'r Panel i fod yn Gadeirydd ar sail argymhelliad y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg. Pe bai'r Ombwdsmon yn penderfynu peidio â derbyn argymhelliad y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg, caiff penderfyniad yr Ombwdsmon ei nodi yng nghofnodion cyfarfod y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.

Adrodd

- Bydd pob Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cael ei gofnodi mewn cofnodion a fydd yn cael eu cymeradwyo yn y cyfarfod nesaf.
- Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn rhoi Adroddiad Blynyddol i'r Swyddog Cyfrifyddu, wedi'i amseru i ategu'r gwaith o lunio'r cyfrifon a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, gan grynhoi ei gasgliadau o'r gwaith a wnaed yn ystod y flwyddyn.

Cyfrifoldebau

Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn rhoi cyngor i'r Swyddog Cyfrifyddu ynglŷn â'r canlynol:

- y prosesau strategol ar gyfer risg, rheolaeth a llywodraethu a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol;
- y cynlluniau Strategol a Busnes drafft ar sail cydymffurfiaeth, cynildeb, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd i gydnabod y gofyniad gyda'r archwiliad blynyddol i roi cyfrif am ddefnyddio cronfeydd;
- polisïau cyfrifyddu, cyfrifon, gan gynnwys y broses ar gyfer adolygu'r cyfrifon cyn eu cyflwyno i'w harchwilio, lefelau'r gwallau a nodwyd, a llythyr sylwadau'r rheolwyr at yr archwilwyr allanol;
- y gweithgarwch arfaethedig a chanlyniadau'r archwiliad mewnol ac allanol;
- pa mor ddigonol yw ymateb y rheolwyr i faterion a ganfuwyd gan weithgarwch archwilio, gan gynnwys llythyr y rheolwyr am archwilio allanol;
- sicrwydd sy'n ymwneud â gofynion llywodraethu corfforaethol y sefydliad;
- (pan fo'n briodol) cynigion ar gyfer tendro am wasanaethau Archwilio Mewnol neu ar gyfer prynu gwasanaethau nad ydynt yn ymwneud ag archwilio gan gontractwyr sy'n darparu gwasanaethau archwilio;
- polisïau gwrth-dwyll, prosesau chwythu'r chwiban, a threfniadau ar gyfer ymchwiliadau arbennig;
- hefyd, bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn adolygu ei effeithiolrwydd ei hun yn rheolaidd.

Hawliau

Caiff y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg wneud y canlynol:

- cyfethol aelodau ychwanegol am gyfnod nad yw'n fwy na blwyddyn, a hynny er mwyn darparu sgiliau, gwybodaeth a phrofiad arbenigol;
- caffael cyngor ad-hoc arbenigol, yn amodol ar fod o fewn y gyllideb.

Mynediad

- Bydd gan gynrychiolydd yr Archwiliad Mewnol a chynrychiolydd yr Archwiliad Allanol fynediad rhydd a chyfrinachol at Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.

Cyfarfodydd

- Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cwrdd o leiaf bedair gwaith y flwyddyn. Caiff Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg neu'r Ombwdsmon alw cyfarfodydd ychwanegol, fel sydd angen yn eu barn nhw.
- Bydd gofyn bod o leiaf tri aelod annibynnol o'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn bresennol er mwyn i'r cyfarfod gael ei ystyried yn gyfarfod â chworwm.
- Os na fydd Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn gallu dod i gyfarfod, bydd un o'r aelodau annibynnol yn cymryd y gadair.
- Yn mynychu cyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg fel arfer bydd yr Ombwdsmon; Prif Swyddog Gweithredu & Chyfarwyddwr Gwelliant; Prif Gynghorwr Cyfreithiol a Chyfarwyddwr Ymchwiliadau; Rheolwr TG; y Cyfrifydd Ariannol; cynrychiolwyr o Archwilio Mewnol, a chynrychiolwyr o Archwilio Allanol
- Caiff y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ofyn i unrhyw swyddog arall o'r swyddfa i fynychu er mwyn ei gynorthwyo gyda'i drafodaethau ynglŷn ag unrhyw fater.
- Caiff y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg wahodd pobl neu gyrff eraill i fynychu cyfarfodydd er mwyn rhoi cyngor proffesiynol neu wybodaeth am unrhyw fater y mae'r Pwyllgor yn ystyried ei fod yn berthnasol ar gyfer cyflawni ei swyddogaethau'n briodol.
- Caiff y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ofyn i unrhyw un, neu bawb, sy'n arfer mynychu'r cyfarfod ond nad ydynt yn aelodau, adael yr ystafell er mwyn hwyluso trafodaeth agored ac

onest ar faterion penodol.

Gofynion o ran Gwybodaeth

Ar gyfer pob cyfarfod, rhoddir y canlynol i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg:

- adroddiad yn crynhoi unrhyw newidiadau sylweddol i Gofrestr Risgiau'r sefydliad, yn ogystal â rhestr o eitemau risg Uchel a Chanolig;
- adroddiad cynnydd gan gynrychiolydd Archwilio Mewnol yn crynhoi'r canlynol:
 - y gwaith a gyflawnwyd (a'i gymharu â'r gwaith a fwriadwyd);
 - materion allweddol sy'n deillio o waith Archwilio Mewnol;
 - ymateb y rheolwyr i'r argymhellion archwilio;
 - newidiadau i'r Cynllun Cyfnodol;
 - unrhyw faterion yn ymwneud ag adnoddau sy'n effeithio ar y gwaith o gyflawni amcanion Archwilio Mewnol.
- adroddiad neu adroddiadau am unrhyw achosion arwyddocaol o dorri fframwaith rheoli'r sefydliad, twyll ariannol, colledion, gwaredu asedau, dileu, caffael y tu allan i'r trefniadau arferol ac unrhyw faterion eraill y mae'r Pwyllgor yn gofyn am gael eu hysbysu amdanynt ymhob un o'i gyfarfodydd.

Bydd y cynrychiolydd Archwilio Allanol yn adrodd fel y bo'n briodol ar unrhyw waith sydd wedi'i wneud a chanfyddiadau sy'n dod i'r amlwg.

Pan fo'n briodol, rhoddir y canlynol i'r Pwyllgor hefyd:

- y Strategaeth Archwilio Mewnol;
- cynigion ar gyfer Cylch Gorchwyl yr Archwiliad Mewnol;
- copi o'r holl adroddiadau archwilio mewnol a gyhoeddwyd;
- Barn ac Adroddiad Blynyddol yr Archwiliad Mewnol;
- unrhyw adroddiadau sicrhau ansawdd ar y swyddogaeth Archwilio Mewnol ac Allanol;
- cyfrifon drafft y sefydliad;
- y Datganiad Llywodraethu Blynyddol drafft;
- adroddiad ar unrhyw newidiadau i bolisiâu cyfrifyddu;
- Adroddiad ISA 260 Archwilio Mewnol a llythyr y rheolwyr mewn perthynas â hynny;
- adroddiad llafar ar y prosesau cydweithio rhwng gwaith Archwilio Mewnol ac Allanol;
- cynigion ar gyfer tendro ar gyfer gwasanaethau Archwilio Mewnol neu Allanol neu ar gyfer prynu gwasanaethau nad ydynt yn ymwneud ag archwilio gan gcontractwyr sy'n darparu gwasanaethau archwilio;
- unrhyw newidiadau i'r polisi a'r strategaeth rheoli risg;
- unrhyw newidiadau i bolisiâu gwrth-dwyll, prosesau chwythu'r chwiban, a threfniadau ar gyfer ymchwiliadau arbennig;
- cynigion ar gyfer newidiadau sylweddol i unrhyw elfennau o'r fframwaith rheoli.

Wedi'u hadolygu a'u cymeradwyo gan y Tîm Rheoli ar 12 Tachwedd 2019 a'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg wedi cytuno arno ar 4 Rhagfyr 2019.
Adolygiad Nesaf: Rhagfyr 2020.

Rhaglen Waith y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg (PASR) 2019/20
Arfaethedig / Gwirioneddol

Mai 2019

Arfaethedig / Gwirioneddol

Cyfrifon Blynyddol Drafft 2018/19 i'w dosbarthu i aelodau PASR - **Wedi'u hanfon 30 Mai 2019****Gorffennaf 2019**Cyfrifon Blynyddol 2018/19 (gan gynnwys Datganiad Llywodraethu) - **PASR 2 Gorffennaf 2019 - Eitem 6**
Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol a Llythyr y Rheolwyr - **PASR 2 Gorffennaf 2019 - Eitem 7**Adroddiad Monitro Ariannol - **PASR 2 Gorffennaf 2019 - Eitem 10**Y Gofrestr Risgiau - **PASR 2 Gorffennaf 2019 - Eitem 14**Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl) - **Adroddiad cynnydd PASR 2 Gorffennaf 2019 - Eitem 12**Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiad Cynnydd - **PASR 2 Gorffennaf 2019 - Eitem 13**Materion y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r PASR - **PASR 2 Gorffennaf 2019 - Eitem 15**Prosiectau TGCh - **PASR 2 Gorffennaf 2019 - Eitem 17**Adroddiad Chwythu'r Chwiban Blynyddol - **PASR 2 Gorffennaf 2019 - Eitem 16****Medi 2019**Adroddiad Monitro Ariannol - **PASR 24 Medi 2019 - Eitem 7**Y Gofrestr Risgiau - **PASR 24 Medi 2019 - Eitem 8**Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl) - **Cyngor Proffesiynol - PASR 24 Medi 2019 - Eitem 6**Archwilio Mewnol - Adroddiad ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Archwilio - **PASR 24 Medi 2019 - Eitem 6**Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiad Cynnydd - **PASR 24 Gorffennaf 2019 - Eitem 9**Adolygu'r fframwaith Atal Twyll a threfniadau gwrth-lygredd - **PASR 24 Medi 2019 - Eitem 10**Materion y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r PASR - **PASR 24 Gorffennaf 2019 - Eitem 11**Prosiectau TGCh - **PASR 24 Medi 2019 - Eitem 12****Rhagfyr 2019**Adroddiad Monitro Ariannol - **PASR 4 Rhagfyr 2019 - Eitem 7**Y Gofrestr Risgiau - **PASR 4 Rhagfyr 2019 - Eitem 6**Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl) - **Rheoli Contractau - PASR 4 Rhagfyr 2019 - Eitem 10**Archwilio Mewnol - Adroddiad ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Archwilio - **PASR 4 Rhagfyr 2019 - Eitem 11**Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiad Cynnydd - **PASR 4 Rhagfyr 2019 - Eitem 12**Adolygu'r Cylch Gorchwyl a'r Rhaglen Waith - **PASR 4 Rhagfyr 2019 - Eitem 17**Materion y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r PASR - **PASR 4 Rhagfyr 2019 - Eitem 13**Prosiectau TGCh - **PASR 4 Rhagfyr 2019 - Eitem 15****Mawrth 2020**

Cyfrifon Naw Mis

Datganiad Llywodraethu Drafft

Archwilio Allanol – Crynodeb o Strategaeth Archwilio 2020/21

Adroddiad Blynyddol y PASR

Adroddiad Monitro Ariannol

Y Gofrestr Risgiau

Archwilio Mewnol - Adroddiad Blynyddol 2019/20

Cynllun Blynyddol Archwilio Mewnol 2020/21

Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl) - **Systemau Ariannol, Llywodraethu Corfforaethol, Rheoli Risg a Chamau Dilynol, Diogelwch TG**

Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiad Cynnydd

Materion y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r PASR

Prosiectau TGCh

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
Rhaglen Waith y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg (PASR) 2020/21

Mai 2020

Cyfrifon Blynyddol Drafft 2019/20 i'w dosbarthu i aelodau PASR

Mehafin 2020

Cyfrifon Blynyddol 2019/20 (gan gynnwys y Datganiad Llywodraethu)
Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol a Llythyr y Rheolwyr
Adroddiad Monitro Ariannol
Y Gofrestr Risgiau
Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)
Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiad Cynnydd
Materion y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r PASR
Prosiectau TGCh
Adroddiad Chwythu'r Chwiban Blynyddol

Medi 2020

Adroddiad Monitro Ariannol
Y Gofrestr Risgiau
Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)
Archwilio Mewnol - Adroddiad ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Archwilio
Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiad Cynnydd
Adolygu'r fframwaith Atal Twyll a threfniadau gwrthlygredd
Materion y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r PASR
Prosiectau TGCh

Rhagfyr 2020

Adroddiad Monitro Ariannol
Y Gofrestr Risgiau
Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)
Archwilio Mewnol - Adroddiad ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Archwilio
Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiad Cynnydd
Adolygu'r Cylch Gorchwyl a'r Rhaglen Waith
Materion y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r PASR
Prosiectau TGCh

Mawrth 2021

Cyfrifon Naw Mis
Datganiad Llywodraethu Drafft
Archwilio Allanol – Crynodeb o Strategaeth Archwilio 2021/22
Adroddiad Blynyddol y PASR
Adroddiad Monitro Ariannol
Y Gofrestr Risgiau
Archwiliad Mewnol - Adroddiad Blynyddol 2020/21
Cynllun Blynyddol Archwilio Mewnol 2021/22
Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)
Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiad Cynnydd
Materion y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r PASR
Prosiectau TGCh